

„Duch Asyżu” w stolicy Kazachstanu

Kazachstan, była republika sowiecka w Azji Centralnej, której 5,5 % powierzchni leży w Europie, jest dziewiątym największym krajem świata, liczącym ponad 2,7 milionami km². Jest krajem wielonarodowościowym, w którym w 16-milionowym społeczeństwie ponad połowę stanowią rdzenni Kazachowie (muzułmanie), ok. 30 % – Rosjanie (prawosławni) oraz ponad 100 różnych narodowości wyznających różnorakie religie, w tym ok. 200-300 tysięcy katolików zorganizowanych w 3 diecezje i administraturę apostolską. Tak wielkie zróżnicowanie narodowościowe jest skutkiem carskich i stalinowskich deportacji. Na rozległych przestrzeniach tego kraju znajdowały się liczne łagry i obozy koncentracyjne.

Stolicą kraju od 11 lat jest Astana i tutaj w dniach 23-24 września 2003 r., z inicjatywy prezydenta Nursułtana Nazarbajewa, odbył się I Kongres Tradycyjnych Religii Świata. Uczestniczyło w nim 18 delegacji, w tym oficjalna delegacja Kościoła katolickiego z kard. Józefem Tomko oraz delegacja zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych, przedstawianych jako „zakonnicy z Asyżu” lub „bracia z Asyżu”, z ministrem generalnym o. Joachimem Giermkim.

Na zakończenie obrad delegacje spotkały się na modlitwie w specjalnie przygotowanym miejscu wokół Baitereku – monumentu i wieży widokowej o wysokości 105 metrów, głównego symbolu stolicy. Baiterek w jęz. kazachskim oznacza topolę; według kazachskich opowieści jest Drzewem Życia, którego korzenie trzymają ziemię, a korona podtrzymuje niebo. W ten sposób łączą się ze sobą trzy światy: niebiański, ziemski i piekielny. W koronie drzewa swoje gniazdo zakłada legendarny ptak Samruk i tam składa złote jajo tj. Słońce. Z jaja rodzi się następny Samruk, który znowu składa jajo... W konarach drzewa żyje natomiast smok Aidahar, który po dniu wprowadza noc a po lecie – zimę. Taka mitologia nie jest czymś szczególnym dla Kazachstanu – podobne wierzenia występują również u ludów syberyjskich. Baiterek jest uważany za symbol harmonii między dobrem i złem, dniem i nocą, niebem i ziemią. U zwieńczenia wieży znajduje się złota kula o średnicy 22 metrów – czyli mitologiczne jajo.

W czasie spotkania wokół pomnika rozstawiono 17 jurt dla każdej z delegacji, które były miejscem modlitwy o pokój w świecie. Organizując Kongres, prezydent Nazarbajew inspirował się „duchem Asyżu”, a konkretnie dwoma spotkaniami przedstawicieli religii świata organizowanymi w Asyżu w październiku 1986 r. i w styczniu 2002 r.¹ O „duchu Asyżu” wspomniał również papież Jan Paweł II w swoim przesłaniu: „Ta nowa inicjatywa władz Kazachstanu, w duchu Asyżu, będzie promować szacunek dla godności człowieka, ochronę wolności religijnej oraz

¹ <http://www.religions-congress.org/content/view/15/31/lang,english/> (data dostępu 5.01.2012)

większe wzajemne zrozumienie między narodami, ponieważ jesteśmy przekonani, że religia, właściwie rozumiana, przedstawia solidny instrument na rzecz wspierania pokoju.”²

Trzy lata później, w dniach 12-13 września 2006 r., w Astanie zorganizowano drugi kongres. Z tej okazji wybudowana została monumentalna piramida zwana Pałacem Pokoju i Pojednania. Jej wysokość i każdy z boków podstawy mają po 62 m. Wewnątrz znajduje się m.in. opera na 1500 miejsc natomiast na jej szczycie umieszczono okrągły stół, przy którym zasiadły 43 delegacje różnych religii, wyznań, organizacji politycznych i społecznych. Wśród nich była delegacja katolicka, której przewodniczył kard. Roger Etcheagaray.

Kolejny, III Kongres Liderów Tradycyjnych Religii Świata, odbył się w dniach 1-2 lipca 2009 roku. Na spotkanie zatytułowane „Rola przywódców religijnych w budowaniu świata opartego na tolerancji, wzajemnym szacunku i współpracy” przybyli przedstawiciele 77 grup wyznaniowych z całego świata, w tym delegacja Kościoła rzymskokatolickiego z kard. Jean-Louis Tauranem, przewodniczącym Pańskiej Rady ds. Dialogu Międzyreligijnego.³

Po raz czwarty Astana organizuje Kongres Liderów Tradycyjnych Religii Świata w dniach 30-31 maja 2012. Jego tematem będzie: „Pokój i zgoda jako wybór ludzkości” a głównymi zagadnieniami: rola liderów religijnych w dążeniu do zrównoważonego rozwoju, religia i wielokulturowość, religia i kobieta: duchowe wartości i współczesne wyzwania, religia i młodzież⁴.

Obecność „braci z Asyżu” podczas I kongresu, zaowocowała zaproszeniem franciszkanów do Astany w celu działalności na rzecz pojednania, pokoju i dialogu między religiami „w duchu Asyżu”. Zaproszenie potwierdził metropolita w Astanie – ks. abp Tomasz Peta. Podczas przygotowań do otwarcia misji, wyznaczono także jej cele tj.: 1) tworzenie Centrum Kultury i Dialogu (kierunek działalności: dialog międzyreligijny i ekumeniczny, promocja myśli Jana Pawła II, propagowanie kultury chrześcijańskiej); 2) wsparcie dla duchowieństwa lokalnego (rekolekcje, spowiedź, dni skupienia, zastępstwa); 3) działalność charytatywna. Pierwsi franciszkańscy misjonarze, skierowani do Astany 23 stycznia 2008, w Asyżu przy grobie Serafickiego Ojca Franciszka otrzymali krzyże misyjne i Ewangelię. Wkrótce potem zamieszkali w stolicy Kazachstanu.

Realizując wyznaczone cele, zorganizowali Centrum Kultury i Dialogu im. Jana Pawła II w Astanie, a w nim kilka wystaw promujących kulturę chrześcijańską („Świat jasełek – szopki świata”, „Duch Astany duchem Asyżu. Proroctwo pokoju”, wystawę o św. Piotrze Apostole), sesję naukową na Uniwersytecie Eurazjatyckim na temat relacji między Kościołem, Polską i Kazachstanem, promocję książki „Wyprawa Benedykta Polaka” wydanej w czterech językach: łańcińskim, rosyjskim, kazachskim i polskim. Centrum angażuje się również w propagowanie „kultury życia” i organizuje corocznie w marcu Tydzień świętości życia, a we współpracy z moskiewskim diecezjalnym Centrum Rodziny organizuje kursy naturalnego

² http://www.kazakhstan.org.sg/content/intro.php?act=menu&c_id=4 (data dostępu 5.01.2012)

³ Pełny tekst wystąpienia w drugim dniu Kongresu w czasie prac grup roboczych: http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/interrelg/documents/rc_pc_interrelg_doc_20090702_tauran-astana_en.html (data dostępu 5.01.2012)

⁴ Protokół X Posiedzenia Sekretariatu Kongresu: <http://www.religions-congress.org/content/view/305/49/lang.russian/> (data dostępu 5.01.2012)

planowania rodziny. Razem z luteranami organizuje obozy ekumeniczne dla młodzieży z Kazachstanu, Uzbekistanu i Rosji, w których uczestniczą również młodzi z Niemiec. Ekumeniczna współpraca z luteranami zaowocowała również prowadzonym w latach 2009-2011 projektem charytatywnym „Rodzina dla każdego dziecka”.

Zatem dialog ekumeniczny i międzyreligijny franciszkanów w Astanie, to nie tyle dialog na poziomie eksperckim, ale dialog życia i wnoszenie „ducha Asyżu” w wielokulturowe i wieloreligijne społeczeństwo Kazachstanu.